

Η Συντονιστική Επιτροπή της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη σας απευθύνει τις θερμότερες ευχές της για το Νέο Έτος.

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

25 χρόνια αφοσίωσης στον Νίκο Καζαντζάκη

Διεθνής Εταιρεία
Φίλων Νίκου Καζαντζάκη

Αζερμπαϊτζάν, Αίγυπτος, Αιθιοπία, Αζχί
Ελεφαντοστού, Αλβανία, Αλγερία, Αργεντινή,
Αρμενία, Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Βενεζουέλα,
Βιετνάμ, Βολιβία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία,
Βραζιλία, Γαλλία, Γερμανία, Γεωργία, Γκάνα, Δανία,
Δομινικανή Δημοκρατία, Ελβετία, Ελλάδα, Εσθονία,
Ζάμπια, Ζιμπάμπουε, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα,
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Ιαπωνία, Ινδία,
Ινδονησία, Ιορδανία, Ιράν, Ιρλανδία, Ισημερινός,
Ισπανία, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Καμερούν,
Καναδάς, Καζαχστάν, Κατάρ, Κάτω Χώρες, Κένυα,
Κίνα, Κιργιστάν, Κογκό (Κινοσάσα), Κογκό
(Μπραζαβίλ), Κολομβία, Κόστα Ρίκα, Κούβα,
Κουρδιστάν (Ιράκ), Κροατία, Κύπρος, Λετονία,
Λευκορωσία, Λίβανος, Λιβύη, Λιθουανία,
Λουξεμβούργο, Μαδαγασκάρη, Μαλαισία,
Μαρόκο, Μανριτανία, Μαυροβούνιο, Μεγάλη
Βρετανία, Μεξικό, Μοζαμβίκη, Μολδαβία,
Μπαχρέιν, Μπενίν, Νέα Ζηλανδία, Νήγρος,
Νιγηρία, Νότιος Αφρική, Νότιος Κορέα, Νορβηγία,
Ομάν, Ουγγαρία, Ουζμπεκιστάν, Ουκρανία,
Ουρουγουάη, Πακιστάν, Παλαιστίνη, Παναμάς,
Παραγουάη, Περού, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουάντα,
Ρουμανία, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Σενεγάλη,
Σερβία, Σεϋχέλλες, Σιγκαπούρη, Σλοβακία,
Σλοβενία, Σουδάν, Σουηδία, Σρι Λάνκα, Συρία,
Ταϊλάνδη, Τανζανία, Τατζικιστάν, Τουρκία,
Τουρκεμιστάν, Τσεχική Δημοκρατία, Τυνησία,
Φινλανδία, Φύρομ (Σκόπια), Χιλή

1988 - 2013
25
χρόνια
δράσης
σε 116
χώρες

CP 2714, CH - 1211 Genève 2 Dépôt, Switzerland
www.amis-kazantzaki.gr • e-mail: siankcdc@gmail.com

Την αψίδα σχεδίασε η Ellen Weijers-Gigourtaki

Το 2013 εορτάζουμε την 25^η επέτειο από την ίδρυση της Εταιρείας μας. 25 χρόνια αφιλοκερδούς δράσης στις πέντε ηπείρους, καμιά φορά κάτω από δύσκολες συνθήκες, για να προβάσουμε τη ζωή, το έργο και τη σκέψη του συγγραφέα μας. Μια μεγάλη έκθεση και ένας αναμνηστικός τόμος θα παρουσιάσουν την έκταση και την ποικιλία των εκατοντάδων εκδηλώσεων που έχουμε διοργανώσει: συνέδρια, διαλέξεις, θέατρο, μουσική, εκθέσεις, ταξίδια, λογοτεχνικοί διαγωνισμοί... Το έργο μας μπόρεσε να ευοδωθεί χάρη στη στήριξη των μελών μας και των συμπαθούντων, των αρχών και τοπικών αρχόντων, του Μουσείου Νίκου Καζαντζάκη, των εκπαιδευτικών, των μαθητών και φοιτητών, των συλλόγων, του γραπτού και οπτικοακουστικού τύπου και των δωρητών μας. Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Με τη βοήθεια της έκθεσης για τα 25 μας χρόνια, θα συνεχίσουμε τις δραστηριότητές μας στις πέντε ηπείρους και θα προσπαθήσουμε να κάνουμε γνωστό το έργο του Καζαντζάκη σε νέες χώρες, πόλεις και χωριά, σε σχολεία και πανεπιστήμια, εγγράφοντας συνεχώς νέα μέλη στις διάφορες χώρες (με τα νέα μας μέλη στο Μπενίν, την Γκάνα, την Κένυα, το Νίγηρα, τη Μαλαισία και τη Σιγκαπούρη, η ΔΕΦΝΚ είναι

ήδη παρούσα, το Δεκέμβριο 2012, σε 116 χώρες και υπολογίζουμε να αριθμούμε τον Ιανουάριο μέλη σε 119 χώρες, με την προσθήκη του Μαλάουι, της Μποτσουάνα και του Γκαμπόν).

Μία από τις προτεραιότητές μας θα είναι η διανομή του ενημερωτικού μας δελτίου *Synthesis* που δημοσιεύεται κάθε τετράμηνο στα αγγλικά, αραβικά, γαλλικά, ελληνικά, ισπανικά, ιταλικά, πορτογαλικά και ρωσικά, καθώς και της ετήσιας επιθεώρησης *Le Regard crétois* που δημοσιεύεται στα αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά και ισπανικά. Προτεραιότητά μας θα είναι επίσης η διοργάνωση, το 2013, του «Διεθνούς Βραβείου Νίκου Καζαντζάκη».

Προγραμματίζουμε επίσης την απότιση φόρου τιμής στα ιδρυτικά μας μέλη Ελένη Καζαντζάκη και Γιώργο Ανεμογιάννη.

Οίκοθεν νοείται ότι θα συμπράξουμε στις εκδηλώσεις για την 130ή επέτειο της γέννησης του Καζαντζάκη και για την 30ή επέτειο της ίδρυσης του Μουσείου στη Μυρτιά (Βαρβάροι).

Τέλος, μετά την Ευρώπη, την Αφρική και την Αμερική, θα προετοιμάσουμε όσο καλύτερα μπορούμε την προσεχή Παγκόσμια Γενική Συνέλευση που θα λάβει χώρα στη Μελβούρνη στις 14 Δεκεμβρίου 2013.

Εκδόσεις Καζαντζάκη

Στο προηγούμενο τεύχος του *Synthesis* δημοσιεύσαμε επιστολή της Νίκης Σταύρου, διευθύντριας των Εκδόσεων Καζαντζάκη, με την οποία μας πληροφορούσε, μεταξύ άλλων, ότι επιθυμούσε να θέσει τέρμα στις δικαστικές διαμάχες μεταξύ μας. Έχουμε την ευχαρίστηση να σας ανακοινώσουμε ότι η κα Σταύρου τήρησε στο ακέραιο την υπόσχεσή της. Την ευχαριστούμε. Έτσι, η συνεργασία μας που έχει ήδη δρομολογηθεί θα γίνει στενότερη στο μέλλον, αφού και οι δύο πλευρές επιδιώκουμε ένα και μόνο σκοπό: την υπεράσπιση και προώθηση του έργου και της σκέψης του μεγάλου μας συγγραφέα.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΒΡΑΒΕΙΟ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Η ΔΕΦΝΚ καθιέρωσε αυτό το βραβείο τον περασμένο χρόνο. Έχουμε δεχτεί ήδη συμμετοχές από την Αυστραλία, την Κύπρο, την Ελλάδα και την Ελβετία. Περιμένουμε τις δικές σας. **Η τελευταία προθεσμία για την αποστολή των κειμένων είναι το τέλος Απριλίου 2013.**

Κατά τη συνεδρία της στην Αθήνα, στις 14 Οκτωβρίου 2012, η Συντονιστική Επιτροπή αποφάσισε **την απονομή δύο επάθλων**, το ένα για επιστημονική εργασία και το άλλο για λογοτεχνική.

Υπενθυμίζουμε τα κύρια σημεία του *Κανονισμού*.

Σκοπός του βραβείου είναι να τιμήσει τη μνήμη του Νίκου Καζαντζάκη, ανταμείβοντας ένα πρόσωπο (ή μία ομάδα), για τη **δημιουργία ενός πρωτότυπου γραπτού έργου ή ενός πρωτότυπου καλλιτεχνικού έργου, εμπνευσμένων από το έργο του Νίκου Καζαντζάκη**. Αποβλέπει να ωθήσει το σημερινό αναγνώστη ή καλλιτέχνη σε μια νέα, πιο σύγχρονη προσέγγιση αυτού του έργου.

- Το **πρωτότυπο γραπτό έργο** μπορεί να είναι μία διδακτορική διατριβή ή μία μελέτη ή μία ερευνητική εργασία ή ένα πεζογράφημα ή μία συλλογή ποιημάτων, εμπνευσμένα από το έργο ή τη ζωή του Νίκου Καζαντζάκη. Ο αριθμός των σελίδων δεν μπορεί να είναι κατώτερος των 20.

- Η **πρωτότυπη καλλιτεχνική δημιουργία** πρέπει να βασίζεται στη ζωή και/ή στο έργο του Καζαντζάκη. Μπορεί να είναι ένα εικαστικό έργο (ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική), μία μουσική δημιουργία, ένα κινηματογραφικό έργο, ένα ντοκιμαντέρ, μία ραδιοφωνική ή τηλεοπτική εκπομπή ή μία θεατρική ή ποιητική διασκευή.

Το Βραβείο θα απονέμεται στην Αθήνα κάθε τρία χρόνια, το μήνα Οκτώβριο (σε ανάμνηση του θανάτου του Νίκου Καζαντζάκη). Θα βραβεύεται εναλλάξ ένα γραπτό έργο ή μία καλλιτεχνική δημιουργία.

Η κριτική επιτροπή αποτελείται από εννέα μέλη, τα οποία επιλέγονται μεταξύ των ειδικών της λογοτεχνίας, αν πρόκειται για γραπτό έργο, ή των ειδικών της τέχνης, αν πρόκειται για καλλιτεχνικό έργο.

Όροι συμμετοχής

Κάθε άτομο μπορεί να συμμετάσχει σ' αυτό το διαγωνισμό, ανεξάρτητα από **εθνικότητα, φύλο, ηλικία και τόπο διαμονής**.

Το γραπτό έργο πρέπει να έχει συνταχθεί σε μία από τις ακόλουθες γλώσσες: αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά ή ισπανικά. Θα αποσταλεί με συστημένη επιστολή στην ακόλουθη διεύθυνση: SOCIETE INTERNATIONALE DES AMIS DE NIKOS KAZANTZAKI (SIANK), case postale 2714, 1211 GENEVE, 2 DEPOT SUISSE.

Για την **πρώτη απονομή του Βραβείου, το γραπτό έργο πρέπει να έχει αποσταλεί το αργότερο έως το τέλος Απριλίου 2013**. Η απονομή θα λάβει χώρα στην Αθήνα, τον Οκτώβριο 2013, με την ευκαιρία της 25^{ης} επετείου από την ίδρυση της ΔΕΦΝΚ. Όσο για το **καλλιτεχνικό έργο**, το Βραβείο θα απονεμηθεί το 2015.

Έπαθλο

- Απονομή διπλώματος
- Ταξίδι μιας εβδομάδας στην Κρήτη, με πληρωμένα όλα τα έξοδα. Αν ο βραβευθείς είναι κάτοικος Κρήτης, θα του προσφερθεί ένα ταξίδι στην Αίγινα (όπου έζησε ο Καζαντζάκης και όπου έγραψε το μυθιστόρημα *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*), καθώς και στη Μεσηνία (περιοχή Καρδαμύλης, όπου ο Καζαντζάκης και ο Ζορμπάς είχαν ασχοληθεί με την εκμετάλλευση ενός λιγνιτωρυχείου).
- Δημοσίευση του γραπτού έργου στην επιθεώρηση της ΔΕΦΝΚ *Le Regard crétois*. Στην περίπτωση καλλιτεχνικού έργου, δημοσίευση μιας πλήρους περιγραφής του συνοδευόμενης από φωτογραφίες.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ « LE REGARD CRETOIS »

Μακέτα που σχεδίασε ο μεγάλος Ελβετός ζωγράφος Hans Erni

Είναι μία ετήσια επιθεώρηση που εκδίδεται από το 1990. Δημοσιεύεται στα αγγλικά, γαλλικά, ελληνικά και ισπανικά. Τα κείμενα του Νίκου Καζαντζάκη δημοσιεύονται πάντα και στις τέσσερις γλώσσες. Όσο για τις μελέτες, δημοσιεύονται στη γλώσσα που τις έγραψαν οι μελετητές, συνοδευόμενες από περίληψη στις τρεις άλλες γλώσσες. Καλούμε τους φίλους μας να γραφτούν συνδρομητές και να προτρέψουν τους θαυμαστές του συγγραφέα μας να κάνουν το ίδιο. Υπενθυμίζουμε ότι οι συνδρομές είναι οι μοναδικοί οικονομικοί μας πόροι. Ευχαριστούμε τη Μαρίνα Γρηγοροπούλου, μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής, που δέχτηκε να καταρτίσει χρονολογικό και θεματικό ευρετήριο της επιθεώρησης από το 1990 έως το 2013.

Περιεχόμενα του τεύχους 39, Δεκέμβριος 2012

με νέο εξώφυλλο

Προλεγόμενα

- Από τη Συντακτική Επιτροπή

Τεκμήρια

- Αφίσα για την 25η επέτειο από την ίδρυση της Εταιρείας
Κείμενα του Νίκου Καζαντζάκη
- Η πολιτική μου τοποθέτηση: Γράμματα στο Νικόλαο Πάτρα και Παντελή Πρεβελάκη
- Η κραυγή της Ρόζας Λούξεμπουργκ

Μελέτες

- Pierre Somville: *Η φιλοσοφική οικουμενικότητα στην "Ασκητική" του Καζαντζάκη*
- Δημήτρης Μιμής: *Ενδοψυχικές συγκρούσεις στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη*
- Elena Avramidou: *Kazantzaki et la Chine*
- Maria Hnaraki: *Καζαντζάκης και Καλομοίρης: Δύο Έλληνες "Πρωτομάστορες"*
- Carolina Donega Bernardes: *Υβριδισμός και δημιουργική δύναμη στην "Ασκητική" του Καζαντζάκη: Ένας δρόμος προς την ελευθερία*

Τέχνες

- Έργα καλλιτεχνών της Ζιμπάμπουε που εκτέθηκαν στο Χαράρε το Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2012

Ο ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ ΔΕΝ ΑΦΟΡΙΣΤΗΚΕ ΠΟΤΕ

Στις πολυάριθμες εκδηλώσεις μας, συναντούμε πολλούς που έχουν την εντύπωση ότι ο Νίκος Καζαντζάκης είχε αφοριστεί από την Ορθόδοξη Εκκλησία. Μεταξύ αυτών είναι και μερικοί αληθινοί θαυμαστές του, όπως η ηθοποιός Μελίνα Μερκούρη (που διέτελεσε και Υπουργός Πολιτισμού), η οποία γράφει στο βιβλίο της *Γεννήθηκα Ελληνίδα* ότι ο Καζαντζάκης «ζούσε στην Αντίμπ εξόριστος και αφορισμένος».

Υπήρχε και η φήμη ότι αφορίστηκε δήθεν από τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, μία φήμη εντελώς ανυπόστατη για τον απλούστατο λόγο ότι ο Καζαντζάκης δεν ανήκε σ' αυτή την Εκκλησία.

Επιθυμώντας να θέσουμε ένα τέρμα στο όλο ζήτημα, παραθέτουμε εδώ εν συντομία τα στοιχεία που αποκαθιστούν την αλήθεια.

1. Ο Καζαντζάκης πίστευε σ' έναν προσωπικό του «Θεό». Αρκεί να διαβάσει κανείς τα βιβλία του, την αλληλογραφία του, το έργο (στα ελληνικά) *Ο ένθεος Νίκος Καζαντζάκης* της Κλεοπάτρας Πρίφτη, συγγραφέως και επίτιμου μέλους της Εταιρείας μας, καθώς και πολλές μελέτες που έχουν δημοσιευτεί στο *Regard crétois* για να αντιληφθεί ότι δεν ήταν άθεος, όπως ακούγεται συχνά.

2. Σεβόταν το τελετουργικό της Ορθόδοξης Εκκλησίας στο μέτρο που αυτό αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ελληνικής λαϊκής παράδοσης. Για παράδειγμα, ζήτησε από τον ορθόδοξο ιερέα της Νίκαιας να ευλογήσει τα εγκαίνια της νέας κατοικίας που είχε αγοράσει στην Αντίμπ. Ωστόσο, δεν έπαψε να κατακρίνει την Ορθόδοξη Εκκλησία ως θεσμοποιημένη θρησκεία για τα σφάλματά της (βλ. τα μυθιστορήματά του *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*, *Ο Χριστός ξανασταυρώνεται* και *Οι Αδερφοφάδες*).

3. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αθήνας προσπάθησε, μάταια, να τον αφορίσει. Αντιτάχθηκε το Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, γιατί, εκτός των άλλων, ο Καζαντζάκης ανήκε θρησκευτικά στην Εκκλησία Κρήτης, που είναι ανεξάρτητη από την Εκκλησία της Αθήνας.

4. Μετά το θάνατο του Καζαντζάκη, η τότε συντηρητική ελληνική κυβέρνηση, με πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, αποφάσισε να γίνει η κηδεία του δημόσια δαπάνη. Η επικήδεια τελετή έλαβε χώρα στον Άγιο Μηνά, τη μητρόπολη του Ηρακλείου, παρουσία του Μητροπολίτη Κρήτης Ευγένιου, 17 ιερέων, ενός απέραντου πλήθους και του υπουργού παιδείας και θρησκευμάτων Αχιλλέα Γεροκοστόπουλου. Σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας Κρήτης, ο νεότερος από τους ιερείς της Σταύρος Καρπαθιώτης, στρατιωτικός ιερέας, ακολούθησε τη σορό του νεκρού μέχρι την τελευταία κατοικία του. Ο ιερέας αυτός τιμωρήθηκε την επομένη για τη συμμετοχή του στην κηδεία όχι από την Εκκλησία αλλά από τη στρατιωτική ηγεσία.

5. Ο Καζαντζάκης ενταφιάστηκε στον Προμαχώνα Μαρτινέγκο έπειτα από ομόφωνη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου Ηρακλείου. Δεν είναι αλήθεια το λεγόμενο ότι δεν επιτρεπόταν να ενταφιαστεί σε νεκροταφείο γιατί ήταν «αφορισμένος».

6. Το 1963, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Αθηναγόρας ο 1^{ος} επισκέφτηκε την Κρήτη. Ερωτήθηκε δημόσια για ποιο λόγο δεν είχε αφορίσει τον Καζαντζάκη. Η απάντηση του μεγάλου ιεράρχη ήταν κατηγορηματική: *Ο Καζαντζάκης είναι μεγάλος και τα βιβλία του κοσμούν την πατριαρχική βιβλιοθήκη*.

7. Τέλος, απαντώντας σε αίτηση της Ελένης Κατσουλάκη, κατοίκου Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής, ο αρχιεπίσκοπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου της έγραψε, στις 13 Μαΐου 2003: «*Εις απάντησιν, γνωρίζω υμίν ότι ερευνήσας μετά προσοχής τους οικείους Κώδικας του Αρχείου, δεν ανεύρον τοιούτον αφορισμόν*» (αυτή η επιστολή δημοσιεύτηκε, στα ελληνικά και στα γαλλικά, στο *Regard crétois*, τεύχος 28 – Δεκέμβριος 2003).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ – ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Μεγάλες εκθέσεις

- 130^η επέτειος από τη γέννηση του Νίκου Καζαντζάκη. Οι Εκδόσεις Καζαντζάκη και το Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη παρουσιάζουν, από τον Δεκέμβριο 2012 έως τον Μάιο 2013, μία έκθεση στην Αθήνα, στο Πολιτιστικό κέντρο «Ελληνικός Κόσμος». Στόχος της είναι να προβάλει την οικουμενικότητα του μεγάλου Κρητικού και το ελπιδοφόρο και αισιόδοξο μήνυμά του, μέσα από οπτικοακουστικές προβολές για τη ζωή και το έργο του που συνοδεύονται από ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

- 25^η επέτειος από την ίδρυση της ΔΕΦΝΚ. Πολλοί πίνακες, με σημαντικό φωτογραφικό υλικό, θα παρουσιάσουν την Εταιρεία, τα δημοσιεύματά της, τις εκατοντάδες εκδηλώσεις που έχει διοργανώσει σε ολόκληρο τον κόσμο, τη δράση της στον καλλιτεχνικό και λογοτεχνικό τομέα, τους διαγωνισμούς

της σε σχολεία και πανεπιστήμια, τους άλλους διαγωνισμούς της, τα ταξίδια της στους τόπους όπου έζησε ο Καζαντζάκης... Θα παρουσιαστεί, από 18 έως 21 Απριλίου στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου στη Θεσσαλονίκη, από 26 Απριλίου έως τέλος Μαΐου στην Αθήνα, στο Πολιτιστικό κέντρο «Ελληνικός Κόσμος» και στις 25 Οκτωβρίου στο Ηράκλειο.

Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη

Θα γίνει αδελφοποίησή του, στις 29 Σεπτεμβρίου 2013, με τον «Οίκο Albert Schweitzer», στο Gunsbach (Αλσατία, Γαλλία). Ο σύλλογος «Alsace-Crète» και η ΔΕΦΝΚ θα συμπράξουν σε αυτή την εκδήλωση. Θα επανέλθουμε στο επόμενο τεύχος του δελτίου μας.

Άλλες εκδηλώσεις

- **Αζερμπαϊτζάν, Μπακού, Σλαβικό Πανεπιστήμιο, Μάρτιος:** διάλεξη της Προέδρου του τοπικού Τμήματος της ΔΕΦΝΚ Konul Salimova με θέμα *Η ζωή και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη*.
- **Αλβανία, Τίρανα, Μάιος:** η Maklena Nika, Πρόεδρος του Αλβανικού Τμήματος της Εταιρείας, προγραμματίζει εκδήλωση αφιερωμένη στα ταξιδιωτικά του Νίκου Καζαντζάκη.
- **Αργεντινή, Τσάκο (μία πόλη σε απόσταση 1200 χιλιομέτρων από το Μπουένος Άιρες), Οίκος Πολιτισμού, 3 Οκτωβρίου:** η Πρόεδρος του Τμήματος Αργεντινής της ΔΕΦΝΚ Χριστίνα Τσαρδίκου έδωσε διάλεξη με θέμα *Ο Νίκος Καζαντζάκης και ο homo hellenicus*. Είχε μεγάλη επιτυχία. Μερικοί καθηγητές και φοιτητές της παρουσίασαν μία γλωσσολογική και φιλοσοφική μελέτη που είχαν εκπονήσει πάνω στην τραγωδία του Καζαντζάκη *Χριστόφορος Κολόμβος*. Η μελέτη προκάλεσε το θαυμασμό της γιατί έδειχνε βαθιά γνώση του έργου του Καζαντζάκη. Συμφωνήθηκε να διοργανωθεί τον Αύγουστο 2013 συνέδριο στο πανεπιστήμιο.
- **Αρμενία, Εριβάν, Πανεπιστήμιο, 2 Μαΐου:** Η καθηγήτρια και υπεύθυνη του τοπικού Τμήματος της ΔΕΦΝΚ Liza Karimyan προγραμματίζει απότιση φόρου τιμής στον Καζαντζάκη. Με την ευκαιρία αυτή, ο Γεώργιος Στασινάκης θα δώσει διάλεξη.
- **Αυστραλία, Σίδνεϊ:** αυτό το πολύ δραστήριο Τμήμα της ΔΕΦΝΚ διοργάνωσε: στις 27 Οκτωβρίου, Γενική Συνέλευση. Στις 3 Νοεμβρίου, ετήσια φιλική συνάντηση. Στις 7 Δεκεμβρίου, συζήτηση με θέμα: *Ο Καζαντζάκης, υπέρ και κατά*. Προγραμματίζει τρεις νέες εκδηλώσεις: ο Alfred Vincent θα μιλήσει στις 9 Φεβρουαρίου με θέμα *Ο Καζαντζάκης και ο Νίτσε* και στις 27 Φεβρουαρίου με θέμα *Ο Καζαντζάκης και η θάλασσα*, ενώ το Μάρτιο θα μιλήσει ο Βασίλης Αδραχτάς με θέμα *Η θρησκευτική φιλοσοφία του Καζαντζάκη*. Το Τμήμα έκανε νέα δωρεά στο Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη, το οποίο αντιμετωπίζει, ως γνωστόν, οικονομικές δυσχέρειες.
- **Αυστρία, Βιέννη, Μάιος και Ιαν, Οκτώβριος:** ο εκπρόσωπός μας Λάμπρος Μουστακάκης ετοιμάζει εκδηλώσεις σε συνεργασία με την Ελληνική Πρεσβεία και άλλες οργανώσεις.
- **Βέλγιο, Βρυξέλες, 1^η Οκτωβρίου:** το Τμήμα, με επικεφαλής τον Τάσο Παπαδόπουλο, επαναλαμβάνει τις δραστηριότητές του. Προγραμματίζει εκδήλωση με την τέως συνεργάτιδα του Νίκου Καζαντζάκη στην ΟΥΝΕΣΚΟ Yvette Renoux-Herbert και την Αθηνά Βουγιούκα.
- **Βουλγαρία, Σόφια, Μάιος:** Η Ekaterina Grigogona, μέλος του Διοικητικού συμβουλίου του Βουλγαρικού Τμήματος της ΔΕΦΝΚ, προγραμματίζει προβολή κινηματογραφικών ταινιών από μυθιστορήματα του Καζαντζάκη και θα δώσει διάλεξη για το έργο του.
- **Γαλλία, Στρασβούργο, 28 Σεπτεμβρίου:** η ελληνική κοινότητα και το Γαλλικό Τμήμα της ΔΕΦΝΚ θα αποτίσουν φόρο τιμής στον μεγάλο Κρητικό. Ομιλήτριες θα είναι η Yvette Renoux-Herbert και η Αθηνά Βουγιούκα.
- **Γερμανία, Γκέτινγκεν, 8 Δεκεμβρίου:** απότιση φόρου τιμής στον Νίκο Καζαντζάκη με ανάγνωση αποσπασμάτων από τα έργα του και ελληνικούς χορούς. Διοργανώθηκε από την ελληνική κοινότητα, σε συνεργασία με τη ΔΕΦΝΚ. *Μόναχο, 23 Φεβρουαρίου:* διαλέξεις και συζήτηση γύρω από το μυθιστόρημα *Ο Φτωχούλης του Θεού*. Την εκδήλωση συνδιοργανώνουν το Πολιτιστικό Κέντρο της Ελληνορθόδοξης Εκκλησίας «Άγιοι Πάντες» και η ΔΕΦΝΚ.
- **Ελβετία, Carouge (Γενεύη), 5 Μαΐου:** προβολή της ταινίας του Μάρτιν Σκορσέζε *Ο τελευταίος πειρασμός του Χριστού*. Θα ακολουθήσει συζήτηση.
- **Ελλάδα, Αθήνα, 15 Νοεμβρίου και Ηράκλειο, 16 Νοεμβρίου.** Ο Peter Bien παρουσίασε το βιβλίο του για την αλληλογραφία του Καζαντζάκη (βλ. *Synthesis*, τεύχος 29, Αύγουστος 2012) ενώπιον πολυπληθούς κοινού. Ανταποκρινόμενη σε πολλά αιτήματα, η ΔΕΦΝΚ θα δημοσιεύσει το 2013 τα κείμενα των παρεμβάσεων και θα επιδιώξει τη συγκρότηση διεθνούς επιτροπής για τη συλλογή και την έκδοση του συνόλου της αλληλογρα-

- φίας του Νίκου Καζαντζάκη. *Γλυφάδα, 10 Οκτωβρίου:* απότιση φόρου τιμής στον Καζαντζάκη. Διοργανώθηκε από το Σύνδεσμο Συνταξιούχων Εκπαιδευτικών Γλυφάδας, σε συνεργασία με το Δήμο, την Ένωση Κρητών Γλυφάδας και τη ΔΕΦΝΚ. Μετά τους χειρουργικούς των διοργανωτών, μίλησαν οι εκπαιδευτικοί Σοφία Παράσχου-Χατζηδημητρίου με θέμα *Η ζωή και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη* και Χριστίνα Αργυροπούλου, μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής της ΔΕΦΝΚ, με θέμα *Η ελληνικότητα του Καζαντζάκη μέσα από τα ταξιδιωτικά του*. Τέλος, η νέα ηθοποιός και συγγραφέας Αγγελική Σάντορα παρουσίασε με θεατρικό τρόπο την *Ασκητική*. Η εκδήλωση περιελάμβανε μουσική και κρητικούς χορούς. Η υψίφωνος Ελένη Τσάτσαρη ερμήνευσε τραγούδια του Μάνου Χατζηδάκη (πάνω σε κείμενα του Καζαντζάκη) και του Νίκου Ξυλούρη. Τέλος, η Λέσχη της ΟΥΝΕΣΚΟ παρέδωσε στη Χριστίνα Αργυροπούλου τιμητική πλακέτα για τη ΔΕΦΝΚ. *Θεσσαλονίκη, 4 Φεβρουαρίου:* διάλεξη της Γιούλης Ιεραπετριτάκη, μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Τμήματος της ΔΕΦΝΚ, με θέμα *Ο Καζαντζάκης και οι ναζιστικές ομότητες στην Κρήτη*. Διοργανωτές: ο Δικηγορικός Σύλλογος και η ΔΕΦΝΚ. *Άγιος Νικόλαος, 17 Φεβρουαρίου:* ο τοπικός υπεύθυνος της ΔΕΦΝΚ Γιάννης Ευαγγελινάκης μας πληροφορεί ότι οι καθηγητριες-φιλόλογοι Έφη Μπουκουβάλα-Κλώντζα και Μαρία Κωστάκη θα μιλήσουν για την *Οδύσσεια*. Θα ακουστεί επίσης ένα απόσπασμα της μουσικής δημιουργίας του Μανόλη Κουναλάκη, εμπνευσμένη από το μεγάλο αυτό έπος. *Πολύγυρος, 18 Φεβρουαρίου:* Ο καπετάν Μιχάλης στον 21^ο αιώνα. Διοργάνωση: Δήμος και ΔΕΦΝΚ. *Ρόδος, 7 Απριλίου:* απότιση φόρου τιμής στον Καζαντζάκη από το δυναμικό σύλλογο Κρητών «Ο Ψηλορείτης». *Αθήνα:* ο Γεώργιος Στασινάκης θα παρουσιάσει *Το έργο και τη σκέψη του Καζαντζάκη* στη Διπλωματική Ακαδημία του Υπουργείου Εξωτερικών, στις 10 Απριλίου και στην Ελβετική Λέσχη, στις 11 Απριλίου. *Αθήνα, πολιτιστικό κέντρο «Ελληνικός Κόσμος», 26 Απριλίου:* εγκαινία της προαναφερόμενης έκθεσης και παρεμβάσεις της Αθηνάς Βουγιούκα για τα 25 χρόνια της ΔΕΦΝΚ, της Νίκης Σταύρου για την *Ελένη Καζαντζάκη* και του Στέλιου Ματζαμπετάκη για τον *Γιώργο Ανεμογιάννη*. Υπενθυμίζουμε ότι η Ελένη Καζαντζάκη και ο Γιώργος Ανεμογιάννης υπήρξαν ιδρυτικά και επίτιμα μέλη της ΔΕΦΝΚ και ήταν παρόντες κατά την ίδρυσή της στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης, στις 14 Δεκεμβρίου 1988. Με αυτή την ευκαιρία και για να τους ευχαριστήσουμε για τη στήριξή τους, θα παραδώσουμε τιμητικές πλακέτες στο Υπουργείο Εξωτερικών, στην Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων, στις Ελληνογαλλικές Σχολές «Δελασάλ» και στην Κλεοπάτρα Πρίφτη. Τον Οκτώβριο, η ίδια εκδήλωση θα πραγματοποιηθεί στο Ηράκλειο. Θα παραδώσουμε τιμητικές πλακέτες στο Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη και στο Δήμο Ηρακλείου και θα εγκαινιάσουμε μία οδό *Γιώργου Ανεμογιάννη*. *Αίγινα, 27 Απριλίου, Καζαντζάκης και Ζορμπάς:* έκθεση, διαλέξεις της Αθηνάς Βουγιούκα και του Γεωργίου Στασινάκη. Διοργάνωση: Δήμος, ΔΕΦΝΚ και σύλλογος «Ολβία πόλις».
- **Εσθονία.** Οι Εσθονοί φίλοι μας διοργάνωσαν δύο εκδηλώσεις: *Tartu, Πανεπιστήμιο, 16 Μαΐου:* η καθηγήτρια Kaarina Rein σε συνεργασία με τη Magdalini Thoma παρουσίασαν *Το έργο του Καζαντζάκη. Τάλιν, Γαλλικό Ινστιτούτο, 30 Οκτωβρίου:* υπεύθυνοι της ΔΕΦΝΚ μίλησαν για τον *Ανήφορο του ανθρώπου*, μια βασική ιδέα του Καζαντζάκη.
- **Ζιμπάμπουε, Χαράρε, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2012:** οι παρακάτω καλλιτέχνες παρουσίασαν έργα τους εμπνευσμένα από τα μυθιστορήματα και τα ταξιδιωτικά του Νίκου Καζαντζάκη: Arthur Azevedo, Virginia Chihota, Masimba Hwati, Helen Lieros, Wallen Mapondera, Misheck Masamvu, Munyaradzi Mugorosa, Dary Nero, Gareth Nyandoro, Thakor Patel, Greg Shaw, Cosmas Shiridzinomwa και Stephen Huntsman Williams. Η έκθεση είχε μεγάλη επιτυχία. Πάνω από 200 άτομα ήταν παρόντα στα εγκαινία, στις 9 Νοεμβρίου. Ανάμεσά τους, ο Πρέσβης της Ελλάδος, ο Πρέσβης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Γεώργιος Στασινάκης, άνθρωποι των γραμμάτων και μέλη της ελληνικής κοινότητας. Τα θερμά μας συγχαρητήρια σε όλους τους καλλιτέχνες, καθώς και στην Helen Lieros και τον Dreck Huggins, υπεύθυνους της *Gallery Delta, Foundation for Art and the Humanities*.
- **Ιαπωνία, Τόκιο, 13 ή 14 Μαΐου:** διάλεξη του Γεωργίου Στασινάκη με θέμα *Το έργο του Καζαντζάκη και οι σχέσεις του με την Ιαπωνία*. Την εκδήλωση διοργανώνουν το Ελληνοιαπωνικό Κέντρο και η ΔΕΦΝΚ, υπό την αιγίδα της Ελληνικής Πρεσβείας.
- **Καναδάς, Τορόντο, 5 Νοεμβρίου:** σε συγκέντρωση που διοργάνωσε η Πρόεδρος του τοπικού Τμήματος της ΔΕΦΝΚ Βούλα Βέτση διαβάστηκαν αποσπάσματα έργων του Καζαντζάκη και συζητήθηκε το θέμα του δήθεν αφορισμού του. *Μόντρεαλ, Πανεπιστήμιο McGill, 14 Νοεμβρίου:* η καθηγήτρια Kerstin Jentsch-Mancor, Πρόεδρος του τοπικού Τμήματος της

ΔΕΦΝΚ, παρουσίασε στους φοιτητές τη φιλοσοφία του συγγραφέα μας, το μυθιστόρημά του *Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά* και την κινηματογραφική ταινία που γυρίστηκε με βάση αυτό το έργο. Οι φοιτητές έδειξαν τόσο μεγάλο ενδιαφέρον ώστε η Kerstin αποφάσισε να προγραμματίσει και άλλες εκδηλώσεις σε αυτό το Πανεπιστήμιο. *Γκράνμπι*: πληροφορηθήκαμε ότι το πολιτιστικό κέντρο αυτής της πόλης θα φέρει στο εξής το όνομα της σκηνοθέτιδας και ηθοποιού France Arbour, επιφανούς μέλους της Εταιρείας μας. Έχει παρουσιάσει επανειλημμένα στο Μόντρεαλ ένα χορικό παιγνίδι εμπνευσμένο από την *Ασκητική* και έχει διοργανώσει εκδηλώσεις στο Γκράνμπι για το έργο του Καζαντζάκη. Τα θερμά μας συγχαρητήρια στη France για τη διάκριση αυτή που τόσο της αξίζει.

• **Κίνα, Πεκίνο, 16 και 17 Μαΐου**: εκδηλώσεις που διοργανώνουν το τοπικό Τμήμα της ΔΕΦΝΚ, το Τμήμα Νεοελληνικών του Πανεπιστημίου και η Alliance française.

• **Λουξεμβούργο, 30 Σεπτεμβρίου**: διαλέξεις της Yvette Renoux-Herbert και της Αθηνάς Βουγιούκα.

• **Μεγάλη Βρετανία, Λονδίνο, 18 Φεβρουαρίου**: διεθνές συνέδριο που διοργανώνουν οι Εκδόσεις Καζαντζάκη. Συμμετέχουν επιφανείς ειδικοί μελετητές. Έχει προσκληθεί και η Αθηνά Βουγιούκα, η οποία θα παρουσιάσει τις δραστηριότητες της Εταιρείας τα τελευταία 25 χρόνια.

• **Μοζαμβίκη, Μαπούτο, 7 Νοεμβρίου**: πρώτη εκδήλωση στο Γαλλομοζαμβικό Κέντρο. Είχε επιτυχία, χάρη στον επίτιμο γενικό πρόξενο της Ελλάδος Γεράσιμο Μαρκέτο. Τη διάλεξε του Γεωργίου Στασινάκη παρακολούθησαν πολλοί καλλιτέχνες, δημοσιογράφοι, διπλωμάτες, μέλη της ελληνικής κοινότητας, καθώς και ο ελληνορθόδοξος επίσκοπος Ιωάννης.

• **Νότια Κορέα, Σεούλ, 11 Μαΐου**: 5^ο συνέδριο που διοργανώνουν το Πανεπιστήμιο, ο Ελληνοκορεατικός Σύλλογος και το τοπικό Τμήμα της ΔΕΦΝΚ. Θα αφιερωθεί στα *Ταξιδιωτικά του Καζαντζάκη*.

• **Νότιος Αφρική, Γιοχάνεσμπουργκ, 3 Νοεμβρίου**: χάρη στην εξαιρετική οργάνωση της Προέδρου του Λυκείου Ελληνίδων Νίκης Σουρή και του καθηγητή Benjamin Hendrickx, το συνέδριο με θέμα *Ο Νίκος Καζαντζάκης, το έργο του και η φιλοσοφία του* προκάλεσε μεγάλο ενδιαφέρον. Η εκδήλωση άρχισε με χαιρετισμούς των διοργανωτών, του ελληνορθόδοξου μητροπολίτη Γιοχάνεσμπουργκ και Πραιτώριας Δαμασκηνού, του δικηγόρου του Νέλσον Μαντέλα Γιώργου Μπίζου και της συντονίστριας εκπαίδευσης της Ελληνικής Πρεσβείας Σταυρούλας Σκούρα. Διαβάστηκε επίσης ένα ποίημα της Στέλλας Παπά, αφιερωμένο στον Καζαντζάκη. Ο Γεώργιος Στασινάκης μίλησε για τη *Σκέψη του Καζαντζάκη*. Στη συνέχεια, ο καθηγητής B. Hendrickx διηύθυνε μία πολύ εποικοδομητική συζήτηση με τη συμμετοχή του ομιλητή και των εκπαιδευτικών Θέκλας Σανσαρίδου-Hendrickx, Έλενας Πιπερίδη, Έφης Ζαχαροπούλου και Μαριλένας Πιπερίδη-Τριανταφύλλου.

• **Ουκρανία, Κίεβο, Κρατικό Πανεπιστήμιο, Απρίλιος**: στα πλαίσια ενός διεθνούς συνεδρίου προς τιμήν της Tatiana Tsernikova, ο Πρόεδρος του τοπικού Τμήματος της ΔΕΦΝΚ Andriy Savenko θα δώσει διάλεξη με θέμα *Το έργο του Νίκου Καζαντζάκη*.

• **Περου, Λίμα, 6 Νοεμβρίου**: την πολύ επιτυχημένη αυτή εκδήλωση διοργάνωσε η Σόνια Ραπτοπούλου-Βαβούλη, Πρόεδρος της ελληνικής κοινότητας της Λίμα και τοπική υπεύθυνη της ΔΕΦΝΚ. Στην αρχή έγινε μία παρουσίαση της Ελλάδας. Στη συνέχεια, η Σόνια Ραπτοπούλου-Βαβούλη, η μορφωτική ακόλουθος της Ελληνικής Πρεσβείας Μαρίνα Κόρακα και ο ποιητής, συγγραφέας και δημοσιογράφος Adhemar Sergielta παρουσίασαν και ανέλυσαν το έργο του Καζαντζάκη. Ακολούθησε προβολή βιντεοταινίας για τη ζωή του μεγάλου Κρητικού. Τέλος, διαβάστηκε ένα ποίημα του Adhemar Sergielta με τίτλο *Η κραυγή*, αφιερωμένο στον Νίκο Καζαντζάκη. Μεταξύ των παρόντων, ο Πρέσβης της Ελλάδος κ. Δημήτρης Χατζόπουλος, ο Πρόξενος της Ελλάδος κ. Μιχαήλ Μπότσης, μέλη της ελληνικής κοινότητας και πολλοί διανοούμενοι.

• **Τουρκία, Κωνσταντινούπολη, αρχές Ιουνίου**: ο τοπικός υπεύθυνος της ΔΕΦΝΚ Γιάννης Γιγουρτσής προγραμματίζει εκδήλωση για το έργο του Καζαντζάκη και ειδικότερα για την *Ασκητική*.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

Απόσπασμα από το μυθιστόρημά του *Οι Αδερφοφάδες*

Καλά πάμε, συλλογίστηκε, έπεσε ο σπόρος και στην έρημο, γρήγορα θα δούμε και την έρημο ν' ανθίσει: λιμασμένος βόβουλας ετούτος ο πραγματευτής, και πάει από λουλούδι σε λουλούδι, από τσαντίρι σε τσαντίρι, από καρδιά σε καρδιά και είναι φορτωμένα τα φτερά του κόκκινο σπόρο. Έχε την ευχή μου! Βαριέστησα πια το παλιό πρόσωπο της Γης, αργιάτης είμαι μαθές, ακατάπαντα την ίδια στράτα περπατώ, χρόνια τώρα τα ίδια

αφεντικά θωρώ να δέρνουν, τις ίδιες ράχες να δέρνονται: ας γυρίσει το λοιπόν ο τροχός, ας ανέβουν καινούρια πρόσωπα στο φως, ας κουνηθεί λίγο πιο πέρα η καρδιά, να κουνηθεί και το αμαζάκι της, ο κόσμος! Άιντε μόρε πραγματευτή, απόστολε βόβουλα, κουράγιο! Έχω δει σαν και σένα χιλιάδες βόβουλους στη ζωή μου, όλοι τους την ίδια πραγματεία κηρύχουν, μα πάντα με ονόματα διαφορετικά, μεγάλοι παραμυθάδες και μου αρέσετε. Κι οι άνθρωποι, αιώνια μοροθάμαχτα παιδιά, πιστεύουν το παραμύθι, κι ως το πιστέμουν, παντοδύναμη η ψυχή του ανθρώπου, το παραμύθι γίνεται αλήθεια, ένα αιώνα, δυο αιώνες, τρεις, τέσσερις, κι ύστερα με γουρλωμένα μάτια βλέπουν πως είναι παραμύθι, το προγκούν και το διόχνουν. Κι έρχεται άλλο παραμύθι, με καινούριους παραμυθάδες, και παίρνει πάλι φόρα ο κόσμος. Έτσι περνάει και μένα η ώρα μου... Έχε γεια, πραγματευτή, καλό ξεπούλημα – με συμπαθάς, μα πρέπει να πάω πιο πέρα.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ

• *Ασκητική*, μετάφραση στα κροατικά από την Irena Gavronovic Luksic, εκδόσεις "Sandori", Ζάγκρεμπ 2012. Στον επίλογο, δημοσιεύεται μελέτη του Luciano Luksic για τη φιλοσοφική σκέψη του Καζαντζάκη.

• *Αναφορά στον Γκρέκο*, πλήρης μετάφραση από τα ελληνικά στα ρουμανικά από την Alexandra Medrea-Danciu, εκδόσεις "Humanitas fiction", Βουκουρέστι 2012. Τη μετάφραση παρουσίασε στις 18 Οκτωβρίου στο Βουκουρέστι η εκπρόσωπός μας Elena Lazar.

• Με τίτλο *Destino y fatalidad en dos dramas juveniles de Kazantzaki*, οι καθηγητές Miguel Castillo Didier και Roberto Quiroz Pizarro μετέφρασαν στα ισπανικά τον *Πρωτομάστορα* και την *Κωμωδία – μονόπρακτη τραγωδία*. Εκδόσεις του Πανεπιστημίου, Κέντρο Ελληνικών, Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών, Σαντιάγο, Χιλή, 2012.

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Στην αθηναϊκή εφημερίδα *Το Βήμα* (2 Δεκεμβρίου 2012) διαβάσαμε δύο μαρτυρίες:

• **Jean-Michel Guenassia, συγγραφέας**: «Δεν ελπίζω τίποτα, δεν φοβούμαι τίποτα, είμαι ευύτερος» είναι για μένα σύνθημα ζωής. Θεωρώ την ελευθερία υπέρτατη αξία. Ο αγώνας για ελευθερία είναι της ίδιας τάξης με τον αγώνα για το ψωμί και την επιβίωση, με τον αγώνα ενάντια στη φτώχεια, και κάποιες φορές πιο σημαντικός, γιατί αν δεν είσαι ελεύθερος δεν μπορείς ν' αγωνιστείς για το ψωμί σου.

• **Γιώργος Χωραφάς, κινηματογραφιστής και ηθοποιός**. Ετοιμάζει παράσταση στο Παρίσι που θα περιλαμβάνει υποθετικές συνομιλίες του Καζαντζάκη με τον Ζορμπά τον καιρό που βρίσκονταν οι δυο τους στη Μάνη για την εκμετάλλευση του περίφημου ληγνιωρυχείου. Να τι είπε σχετικά: *Βεβαίως, αυτός που μ' ενδιαφέρει πιο πολύ από τον Ζορμπά είναι ο Καζαντζάκης, αλλά και η προσπάθειά του να πιαστεί από το βουδισμό. Γιατί όταν έγραφε το μυθιστόρημα η θρησκεία τον ενδιέφερε πάρα πολύ, με την έννοια της λύτρωσης, της απελευθέρωσης μέσω των φυτών, των ζώων ή των ανθρώπων. Θέλει και ο Θεός λύτρωση.*

ΛΩΡΕΕΣ ΣΤΟ "REGARD CRETOIS"

Ευχαριστούμε θερμά την Κλεοπάτρα Πρίφτη και την Claudette Falatakis, υπεύθυνη του Ελβετικού Τμήματος, κάτοικο Γενεύης, για τη γενναϊόδωρη χειρονομία τους.

ΘΑΝΑΤΟΙ

• Πληροφορηθήκαμε με θλίψη μας το θάνατο τεσσάρων μελών της Εταιρείας, τον Guy Morel (Σεϋχέλλες), Αντωνάκη Αντωνιάδη (Ζιμπάμπουε), Jean-Michel Chanton (Ελβετία) και Ladislav Kino (Γαλλία). Απευθύνουμε στους συγγενείς τους τα θερμά μας συλλυπητήρια.

• Ηράκλειο, Κρήτη. Η τοπική επιτροπή της ΔΕΦΝΚ τέλεσε τρισάγια στις 18 Οκτωβρίου στη μνήμη του ιδρυτή του Μουσείου Καζαντζάκη Γιώργου Ανεμογιάννη και της διευθύντριας του Μουσείου Τιτίκας Σακλαμάνη και στις 27 Οκτωβρίου στη μνήμη Νίκου Καζαντζάκη.

© SYNTHESIS, ενημερωτικό δελτίο. Δημοσιεύεται από τη Συντονιστική Επιτροπή της Διεθνούς Εταιρείας Φίλων Νίκου Καζαντζάκη, τρεις φορές το χρόνο, στα αγγλικά, αραβικά, γαλλικά, ελληνικά (Αθηνά Βουγιούκα, Βούλα), ισπανικά, ιταλικά, πορτογαλικά και ρωσικά. Σκίτσος: Τάκης Καλμούχος. Dépôt légal, αρ. 30, Δεκέμβριος 2012. ISSN 1764-6103. Διευθύντρια έκδοσης: Yvette Renoux-Herbert (Παρίσι). Ταχυδρομική διεύθυνση: B.P. 45, 01633 Saint-Genis-Pouilly Cedex, France. Τιμή: 1 ευρώ. Fax: +4122 782 43 18. E-mail: siankcdc@gmail.com